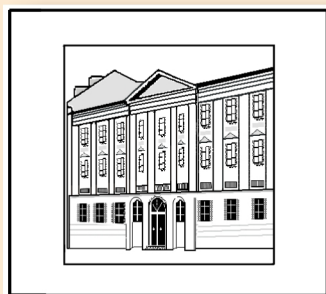

ISSN 2224-025X

НАУКОВІ З АПИСКИ

Державного
природознавчого
музею

Випуск 35 / 2019

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 35

Львів 2019

УДК 57+58+591.5+502.7:069

Наукові записки Державного природознавчого музею. – Львів, 2019. – Вип. 35. – 184 с.

До 35-го випуску періодичного видання "Наукові записки Державного природознавчого музею" увійшли статті і короткі повідомлення з музеології, екології, зоології, ботаніки, ґрунтознавства, а також інформація про діяльність музею у 2018 році.

Для екологів, біологів, зоологів, ботаніків, ґрунтознавців, працівників музеїв природничого профілю, заповідників, національних природних парків та інших природоохоронних установ і організацій.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Капрусь І.Я. д-р біол. наук, проф.

Заступник головного редактора

Климишин О.С. д-р біол. наук, с.н.с.

Відповідальний секретар

Орлов О.Л. канд. біол. наук

Технічний редактор

Гураль Р.І. канд. біол. наук

Бокотей А.А. канд. біол. наук, с.н.с.; Войчишин В.К. канд. біол. наук, с.н.с.; Вінніцкі Т. PhD (Польща); Гнатів П.С. д-р біол. наук, проф.; Годунько Р.Й. канд. біол. наук, с.н.с.; Гураль-Сверлова Н.В. канд. біол. наук; Дзюбенко Н.В. канд. біол. наук; Малиновський А.К. д-р с.-г. наук; Радченко О.Г. д-р біол. наук, проф.; Різун В.Б. канд. біол. наук, с.н.с.; Середюк Г.В. канд. біол. наук; Сусуловський А.С. канд. біол. наук, с.н.с.; Тасєнкевич Л.О. д-р біол. наук, проф.; Третяк П.Р. д-р біол. наук, проф.; Царик Й.В. д-р біол. наук, проф.; Чернобай Ю.М. д-р біол. наук, проф.; Шрубович Ю.Ю. канд. біол. наук; Яницький Т.П. канд. біол. наук

EDITORIAL BOARD

Kaprus I.Y. (*Editor-in-Chief*), Klymyshyn O.S. (*Associate Editor*), Orlov O.L. (*Managing Editor*), Gural R.I. (*Technical Editor*), Bokotey A.A., Voichyshyn V.K., Winnicki T., Gnativ P.S., Godunko R.J., Gural-Sverlova N.V., Dzubenko N.V., Malynovsky A.K., Radchenko O.G., Rizun V.B., Serediuk H.V., Susulovsky A.S., Tasenkevych L.O., Tretjak P.R., Tsaryk J.V., Chernobay Y.M., Shrubovych J.J., Yanitsky T.P.

Рекомендовано до друку вченою радою

Державного природознавчого музею

ISSN 2224-025X

© Наукові записки ДПМ, 2019

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ "ПРИРОДНИЧИЙ МУЗЕЙ: ВІД ТЕОРІЇ ЕВОЛЮЦІЇ ЖИТТЯ ДО ПРАКТИКИ ЖИВОГО МУЗЕЮ"

Динамічний Музей – проект підтримки музеїв Фонду Ріната Ахметова, напрямку "Динамічна культура", який мав на меті підтримку музеїв України.

Музейники часто погоджуються, що сьогодні перед українськими музеями стоїть завдання мислити на висоті свого часу, відкинувши аргументи на зразок "так було завжди", починаючи від архаїчної мови, застарілих експозицій, методів роботи, у тому числі з відвідувачами. Це допоможе музеям витримати конкуренцію з індустрією розваг і соціальними мережами й утриматися на культурній карті України. Архів культури повинен стати доступним і цікавим для потенційних відвідувачів, адже він є стрижнем і двигуном існування всього співтовариства.

Фонд за допомогою трьох грантів (один в розмірі до 10 млн. гривень, два – до 250 тис. гривень кожен) відкрив можливість модернізації одного з українських музеїв. Музей-отримувач мав змогу розвинути власні ресурси відповідно до міжнародних музейних стандартів, а також реалізувати проекти, котрі мали експериментальний характер і базувалися на досвіді вітчизняних і закордонних музеїв.

Ідеться про нові форми просвітницької роботи, нові принципи формування та презентації музейних колекцій, нові способи адміністративної роботи тощо. Завдяки цьому оновлений музей наблизиться до своєї аудиторії, він отримає можливість стати жвавим осередком культурного обміну.

Свої проектні пропозиції подавали музеї державної та комунальної форми власності, колекції яких належать до державної частини музейного фонду України, а загальний річний бюджет перевищував або дорівнював 1 млн. гривень (затверджений кошторис на рік).

Проектні пропозиції зосереджувалися, зокрема, на таких п'яти напрямках музейної роботи: розвиток музейного персоналу, нові форми просвітницької роботи, нові принципи презентації музейних колекцій, нові форми роботи з громадськістю, ЗМІ та потенційними донорами, партнерство і співпраця.

* * *

"Природничий музей: від теорії еволюції життя до практики живого музею", саме так називався проект Державного природознавчого музею НАН України, який і переміг у конкурсі серед 25 музеїв зі всієї України.

Мета проекту – повернення музею в музейний і публічний простір.

Термін реалізації – 2013-2015 рр.

Завдання:

1. Створення нової основної експозиції музею.
2. Розвиток нових форм музейної комунікації для різних груп цільової аудиторії.
3. Покращення навичок музейної роботи персоналом музею. Розповсюдження досвіду.
4. Підвищення професійних стандартів і якості послуг у природничій музеології.

Результати реалізації за напрямками:**1. Створення концепції діяльності Музею і стратегічного плану розвитку установи на 10 років.**

1.1. Створено Благодійний фонд "Фонд розвитку Державного природознавчого музею Національної академії наук України".

1.2. Досліджено ядро компетенцій персоналу Музею.

1.3. Проведено якісні та кількісні дослідження потенційних відвідувачів.

1.4. Розроблено новий логотип і створено фірмовий стиль.

1.5. Розроблено і затверджено Стратегію розвитку на 2014-2024 рр.

2. Створення основної експозиції музею*.

2.1. Здійснено 8 навчальних поїздок робочої групи експозиції до провідних музеїв Європи.

2.2. Розроблено концепцію, тематико-експозиційну структуру та тематико-експозиційний план нової експозиції музею – "Симфонія Життя".

2.3. Створено художній та технічний проекти експозиції "Симфонія Життя".

2.4. Відреставровані найцінніші експонати музею – скелет мамута і опудало волохатого носорога, знайдені в озокеритовій копальні с. Старуня у 1907 році.

2.5. В рамках проекту відкрита частина основної експозиції – "Льодовикова епоха: повернення мамута до Львова".*

3. Розвиток персоналу музеїв. Освітня програма з музеології.

3.1. Здійснено 8 освітніх подорожей музейних працівників України до провідних музеїв Європи – 32 учасники, 34 музеї світу, 8 країн.

3.2. Проведено 4 колоквиуми з різних питань музеології з залученням лекторів з Польщі, України, Австрії, Швейцарії – 395 учасників з 22 міст України.

4. Нові форми просвітницької діяльності.

4.1. Створено новий музейний веб портал. <http://www.smnh.org/ua/>

4.2. Створено сторінки у соціальних мережах <https://www.facebook.com/LvivMuseum/>, <https://www.youtube.com/user/dpmnanu>

4.3. Створено 8 виставкових проектів – 130 тис. відвідувачів.

4.4. Проведено 18 міждисциплінарних науково-освітніх подій (10 тис. учасників).

4.5. Проведено 126 науково-популяризаторських подій (16 тис. учасників).

5. Технічний напрям.

5.1. Встановлено ліфт для відвідувачів.

5.2. Відремонтовано зони загального доступу музею – туалетні кімнати і гардероб.

5.3. Закуплено обладнання для лекційно-тренінгового центру і центру дитячих освітніх програм.

5.4. Відреставровано настінну ведуту з зображенням монастиря Францисканців.

**В рамках виконання проекту передбачалося відкриття повної нової експозиції музею і було розроблено її проект, але внаслідок призупинення фінансування проекту, з середини 2015 до 2017 року, та значної девальвації курсу гривні протягом реалізації проекту, вдалося відкрити тільки її частину.*

Керівник проекту
Н.В. Дзюбенко

ЗМІСТ	CONTENTS	Стор.
Музеологія * Museology		
Чернобай Ю.М. До історії методології цілісності та парадигми природничо-соціальної коеволюції		3
• To the history of the integrity and paradigm methodology of natural and social coevolution		
Гураль Р.І., Гураль-Сверлова Н.В. Історія комплектування та наукового опрацювання матеріалів малакологічного фонду Державного природознавчого музею НАН України		15
• The history of the formation and scientific processing of the malakological collection of the State Museum of Natural History of the NAS of Ukraine		
Очеретна К.В. Кривоїфагіди (Coleoptera) у колекціях України: види, зразки та колектори		21
• Cryptophagidae (Coleoptera) in the collections of Ukraine: Species, Specimens, and Collectors		
Екологія * Ecology		
Гураль Р.І. Просторовий розподіл прісноводної малакофауни України		37
• Spatial distribution of freshwater molluscs fauna of Ukraine		
Гураль-Сверлова Н.В., Савчук С.П. Антропохорні види наземних молюсків на заході України		49
• Anthropochorous species of land molluscs in Western Ukraine		
Гуштан К.В. Особливості біотопної диференціації спектрів екоморф угруповань амфібіотичних комах (Insecta: Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata) гідроекосистем Українських Карпат		59
• Features of biotopic differentiation of ecomorphs spectra of amphibiotic insects (Insecta: Ephemeroptera, Plecoptera, Odonata) communities in hydroecosystems of Ukrainian Carpathians		
Гуштан Г.Г. Панцирні кліщі (Acari: Oribatida) гігрофітних лук Закарпатської низовини		67
• Oribatid mites (Acari: Oribatida) of hygrophyte grasslands on Transcarpathian Lowland		
Гоблик К.М., Орлов О.Л., Рагуліна М.Є., Капрусь І.Я. Умови існування і структура угруповань колембол (Collembola) у лучних біотопах Закарпатської низовини		75
• Living conditions and community structure of Collembola on Transcarpathian lowland meadow habitats		
Бешлей С.В., Соханьчак Р.Р., Баранов В.І., Карпінєць Л.І. Підбір стійких рослин для біотичного етапу рекультивції відвалу центральної збагачувальної фабрики "Червоноградська" (Львівська обл.)		83
• Selection of resistant plants for the biotic stage of the recultivation of the dump of the Central concentrating mill "Chervonogradska" (Lviv region)		

Проць Б.Г., Покинйчереда В.Ф., Беркела Ю.Ю. Підсумок другого етапу номінування букових пралісів і старовікових лісів України до Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО	89
The result of the second stage of nomination of beech virgin and old-growth forests of Ukraine to the World Natural Heritage of UNESCO	
Зоологія * Zoology	
Мерза С.П., Капрусь І.Я. Фауна й населення колембол агроценозів Малого Полісся	97
The fauna and population of Collembola in the Male Polissia agrocenoses	
Заморока А.М., Глеба В.М. Перша реєстрація <i>Agapanthiola leucaspis</i> (Coleoptera: Cerambycidae) на заході України та коментарі щодо біогеографії та біології виду	111
The first interception of <i>Agapanthiola leucaspis</i> (Coleoptera: Cerambycidae) in Western Ukraine and remarks on its biogeography and bionomy	
Середюк Г.В. Сітчастокрилі (Insecta, Neuroptera) Галицького національного природного парку	119
Insecta Neuroptera of the Galician National Park	
Ботаніка * Botany	
Малиновський А.К. Проблемно-аналітична база даних "Інвазійні види": структура, функції і перспективи застосування	125
Problem-analytical database of "Invasive species": structure, functions and perspectives of application	
Глеб Р.Ю. Географічна й таксономічна структура високогірної флори гори Піп Іван Мармароський	143
Geographic and taxonomic structure of the mountainous flora of Pop Ivan Maramureş	
Грунтознавство * Pedology	
Орлов О.Л. Концепція Червоної книги ґрунтів Українських Карпат	151
Concept of soil Red book of the Ukrainian Carpathians	
Короткі повідомлення * The brief messages	
Климишин О.С. Історія видавничої діяльності Державного природознавчого музею НАН України	157
History of the publishing activity of the State Natural History Museum of the NAS of Ukraine	
Бедернічек Т.Ю., Партика Т.В., Хосцький П.Б. Вміст сульфуру у ґрунтах островів Скуа і Галіндез (Прибережна Антарктика)	161
Sulfur content in the soils of Skua and Galindez Islands (Maritime Antarctic)	

Ювілейні дати * Anniversaries

До 60-ліття від дня народження професора П.С. Гнатіва	165
---	-----

Хроніка * Current issues

<i>Середюк Г.В.</i> Про діяльність Державного природознавчого музею НАН України у 2018 році	171
<i>Бокотей А.А., Дзюбенко Н.В.</i> VII Міжнародна конференція по чорному лелеці <i>Ciconia nigra</i> (Національний парк Доньяна, Іспанія)	173
<i>Середюк Г.В., Коновалова І.Б.</i> XIII Львівська ентомологічна школа "Актуальні проблеми вивчення ентомофауни Волинського Полісся"	175
<i>Дзюбенко Н.В.</i> Результати виконання проекту "Природничий музей: від теорії еволюції життя до практики живого музею"	177
<i>Савицька А.Г.</i> Проект "Школа льодовикового періоду: освітня музейна програма для дітей з інвалідністю"	179

Правила для авторів * Rules for authors	180
--	-----

Національна академія наук України
Державний природознавчий музей

Наукове видання

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Випуск 35

PROCEEDINGS OF THE STATE NATURAL HISTORY MUSEUM

Issue 35

Українською та англійською мовами

Головний редактор І.Я. Капрусь

Комп'ютерний дизайн і верстка О.С. Климишин, Т.М. Щербаченко

Адреса редакції:
79008 Львів, вул. Театральна, 18
Державний природознавчий музей НАН України
телефон / факс: (032) 235-69-17
e-mail: editorship@smnh.org
<http://nzdpm.smnh.org>

Формат 70×100/16. Обл.-вид. арк. 19,1. Наклад 100 прим.

Виготовлення оригінал-макета здійснено в Лабораторії природничої музеології
Державного природознавчого музею НАН України.
Друк ТзОВ «Простір М». 79000 Львів, вул. Чайковського, 8.